

AKKOR IS JÁTSZANI KELL!

Illyés–Litvay–Darvas–Eörsi: Szélkötő Kalamona

Arany János Színház Kamaraterem

„Heten vagyunk mi színészek / hetvenhét szerepre készek, / hét különböző, fura, / fantasztikus figura” – robban be a játéktérbe az esőkabátos vándortrupp. Litvay Nelli kezretjátékba helyezte Illyés Gyula meséjét a gonosz Kalamonáról, aki megkötözi a szelet, hogy megkaphassa a kiskirályné kezét. Ha nincs szél, nincs eső sem, nem terem a búza, s olyan száraz a föld, hogy még a kukacok is szomjan halnak benne. Daliás vitézek azonban nem tülekednek a rém legyőzéséért, csak a suttyó legényke, Rontó Pál indul szerencsét próbálni.

A klasszikus mesei fordulatokban bővelkedő történet úgy adatik elő, hogy a gyerekeket elkísérő szülők és tanítók nének sem unatkoznak. Régen szórakoztam olyan jól, mint ezen az előadáson: nincs itt se gügyögés, se kínos erőlködés vagy olcsó poénok, csak felhőtlenül könnyed hülyéskedés, remek ötletek és a legjobb értelemben vett ripacséria. A felnőtt nézők számára a játék a játékban szituáció a legfőbb humorforrás: a szerepükből kieső vagy kikacsintgató színészek, akik néha megkérdézik a sűgőt, hogy mi is következik; rivalizálnak, feltékenykednek, közbeszólnak, parodizálják önmagukat és egymást, s akkor sem jönnek zavarba, ha valamilyen technikai gikszeren kell túllendülniük: rögtönöznek valamit.

A Vas-Zoltán Iván által irányított hét

csepűrágó (akik a kettős szereposztás révén tulajdonképpen tízen vannak) valóban sokféle szerepben megmutatkozhat: a királykisasszony egyszer majom, máskor medveboc, a szexis ördögány öregasszony és szerelmes fiatal lány is lehet. I am paci, nyihogja egy roskadozó rongycsomó, hogy aztán fényesen csillogó táltossá váljék, s az „ősi magyar kétkezdargós” segítségével elrepítse kis gazdáját céljához. Nem csalás, nem ámtás, Sztarenki Pál lubickol első szerepében e színház tagjaként (megemlítendő még a karikalábú kisbíró s a Torgyánra hajazó néptribun kiérlelt megformálójaként is!). A főiskolás Boros Zoltán néhány előadás után már legyűrte a seLYpegő-aranyoskodó manírt (Palkóként „váltótársát”, Őze Áront lapzártáig még nem láthattuk). Csujá Imre direktor-királyában sok-sok szeretet, humor és játékszenvedély lakozik.

A neves közreműködők – például Györgyi Anna – mellett kipróbálhatják magukat a színház stúdiójában nevelkedett fiatalok is: Aranyos Nikolett, Botos Éva, Mick Nóra, Sunderlik Mónika láthatólag jó kezekben van. (Majd elfelejtettem: a rettegett szörnyeteg a cérnavekony Varga Károly.) Szóval a jó mulatság garantált, amelyhez Darvas Ferenc és Eörsi István dalaí hatékonyan hozzájárulnak; a gonosz legyőzetik, Rontó Pálból Paul de Maladroit lovag és az ország királya válik, s nem állom meg, hogy

Csik György jelmeze

az „eszmei mondanivalót”, a színház nélkülözhetetlenségéről szóló dal szövegét ki ne másoljam a sűgőpéldányból – a kritikus is csak ember, szeret meghatódni –:

„Hogyha rosszat álmodtál, / hogyha bú-baj látogat, / hogyha szíved-lelked fáj, / hogyha lüktet zápfogad, / hogyha elhagy jóbarátod, / szerencse elhagy és siker, / hogyha kedvesed se látod, / akkor is játszani, játszani kell!”

MAGYAR JUDIT KATALIN

CSEKÉLY VIGASZ

Nagy Tibor–Pozsgai Zsolt–Bradányi Iván: A kölyök
Arizona Színház

A kölyök című új magyar musical ősbemutatója aznap zajlott le az Arizona Színházban, amikor Mikó István helyére Töröcsik Marit nevezték ki színdirektornak. A hosszúra nyúlt önkormányzati vitanap végén Mikó főszereplésével színre került az a produkció, mely bizonyágát adta, hogy az igazgató éppen kezdett a zenés műfajnál kikötni. Korábban ugyanis ide-oda kapkodott. Igaz, sürgette az idő, hiszen Mikó – tudtával – mindössze két évet kapott. De éppen ez indokolta volna, hogy a rendelkezésére álló másfél szezonban néhány gondosan mérlegelt, megfontolt műsorpolitikára valló, alaposan ki-munkált produkcióval álljon elő. Ehelyett azonban ontotta a félkész bemutatókat. Jóllehet az Arizona csak 20-24 estén játszhat – a Rock Színház fellépései miatt –, a nagyszínházban nyolc, a kisszínházban három bemutatót zúdí-tottak a közönségre az elmúlt évadban. A repertoár egészségtelenül vegyesnek bizonyult: Dürrenmatt-tól Camolettig, Feydeau-tól Ibsenig, Neil Simontól Boris Vianig terjedt. (Ibsent és Viant viszonylag hamar le kellett venni a műsorról.) A legnagyobb közönségsiker a Rock

Színházzal koprodukált Chess (Sakk) lett, míg az egyetlen, szakmailag igen magas színvonalú produkcióként a Számkivetettek vehetik számba. Az utóbbi előadás alkotói szinte kivétel nélkül vendégművészek. (A nem vendég ki is ri.) Ezzel máris elérkeztünk Mikó kudarcának másik forrásához, a társulat elégtelenségéhez. Az igazgató menségére szól, hogy színészeit készen kapta, Kazimir Károly által 1992-ig szerződötve. De amikor az ősthalások röghözköttősége elmúlt, Mikó akkor is csupán négy-öt színésztől vált meg, miközben már tizenöt újat hozott a házhoz, s ennek ellenére sorozatosan vendégművészek közreműködésére szorult. Mindössze két olyan bemutatóról tudunk, melyet az Arizona 38 fős színház-társulata saját erőből állított ki. S mialatt a sok bemutató és a sok vendégművész vitte a pénzt, a bevételek aligha gyanapodtak. Az Arizona – a Rock Színház 100 százalékos nézettségével szemben – csupán 87,5 százalékos látogatottságot ért el. Tehát a társbérlet (albérlet?) színház e vonatkozásban sikerebb. Vagyis az Arizona gazdasági és művészeti szempontból egyaránt igen kevés eredményt mutathat fel. Emiatt – úgy gondolom – Mikó Istvánnak a mandátuma lejártával minden-

képpen távoznia kellett volna posztjáról. Menesztése akkor is indokolt, ha nem egy olyan társulás jelentkezik az Arizonáért, amelyet feltétlenül megillet, hogy színházat kapjon.

Hattyúdál lett tehát A kölyök. Az édesbús musical kisebbrészt – egészen kicsikét – Chaplin életéből, nagyobbrészt A kölyök című filmből táplálkozik. Pozsgai Zsolt a filmsztóriához elenyésző kerettörténetet írt, melyben zeneileg felemlítették Chaplin első, korán meghalt gyermeke. A hírek szerint ettől ihletődött zenés színpadra A kölyök. A keretjáték színtere egyébként a fényes Hollywood, ami kegyelemdőfással ér fel egy anyagilag szerényen eleresztett színház számára. Ezért aztán a fényes Hollywood itt picit snasszul hat. Strucctollakkal ékesített táncosnők stoppolt neccharisnyában emelgetik a lábukat. Elegáns filmsztárok kopott páholyból szemlélik a United Artists ünnepélyes megalakítását. A csillogó külsőségeket helyettesítő csillagszórók gyúlnak. Fénycsóvák dekoratív díszletnek próbálják kiadni magukat. Szegény színház vízzel főz. A látványosság keltette bántó hiányérzet azonban megnyugtatóan elmúlik, míhlyest a csavargó és a kölyök történetére vált a darab. Ferka Tamás – aki itthoni bemutatkozó munkája, a Sakk alapján nem látszott túl leleményes rendezőnek – ezúttal jó érzékkel talált rá arra a filmes (némafilm) stílusra, mellyel az eseményeket pergővé, a szereplőket pedig kétdimenzióssá tehetta. Ehhez a törekvéshez iga-